

Βόμβυξ, σκόληξ κ.λ. Ίαπωνίας.

ΦΘΙΣΙΣ.

Λήγημα ιστορικόν.

—οοο—

Οἱ ἔχοντες θρησκευτικὴν καὶ προσπαθοῦντας νὰ ἐρμηνεύωσι τὰ συμβαίνοντα εἰς τὸν κόσμον τοῦτον καὶ τὰς βουλὰς τοῦ Θεοῦ, ἀπαντῶσιν εἰς τὰ ἱατρικὰ χρονικά περιστάσιν τινὰ ἀνανεουμένην συνεχῶς καὶ αἰώνιον ἀντικείμενον οὖσαν θυμασμοῦ, τὴν φθίσιιν. Ἡ φθίσις δὲν προσβάλλει τὸ ἐλάττωμα, δὲν τιμωρεῖ τὰς κατὰχρήσεις· ἐξεναντίας ἀγαπᾷ τὴν προσβάλλη τὴν νεότητα, τὸ κάλλος, τὴν ἀρετὴν. Μὴν ἀμφιβάλλετε τὸ θῦμά της δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἀγοραίων· εἶναι ἡ πνεῦμα προῶς ἀναπτυχθὲν, ἡ ψυχὴ γενναῖα, ἀγαθὴ, εὐαίσθητος. Τοιαῦτα τὰ θύματα τὰ ὅποια ἡ φθίσις, δὲν λέγω προτιμᾷ, ἀλλὰ καταδιώκει ἐπιμόνως καὶ ἀπανθρώπως. Πολλάκις ἐσκέφθην περὶ τῆς σκληρότητος τοῦ τέρατος τούτου, καὶ μυρίοι θλιβεροὶ λογισμοὶ καὶ ἐγκλήσεις κατὰ τῆς θείας προνοίας καὶ τῶν βουλῶν αὐτῆς συνεπιέσθησαν εἰς τὴν κεφαλὴν μου.

Ἄγγελε δλέθρου, ἔλεγα, διὰ τί δὲν ἐκλέγεις τοὺς

γέροντας ἢ τοὺς πονηροὺς; διὰ ποίας σατανικῆς δυνάμεως οὐδετέρως ἄχρι τοῦδε καὶ τὴν ἐμπειρίαν τῆς ἐπιστήμης καὶ τὴν πείραν τοῦ χρόνου; Διὰ τί τὰ ἐκλεκτότερα πλάσματα τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖνα εἰς τὰ ὅποια ἐπιδαψίλευσε σπανίας ἀρετᾶς θερίζει ἀνηλεῶς τὸ δρέπανόν σου; Ὅταν ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἱατροῦ σὲ παρατηρῇ εἶναι πάντοτε ἀργά· τὸ θῦμά σου εἶναι βέβαιον καὶ ἡ θανάσιμος πληγὴ κατηνέχθη ἤδη.

Πόσας οἰκογενεῖας εἶδον ἀφότου ἤρχισα νὰ μετέρχωμαι τὴν ἱατρικὴν ἀποδεκατισθείσας ἀπὸ τὴν μάστιγα ταύτην, στερημένας πάσης παρηγορίας καὶ πάσης ἐλπίδος καὶ ἀπευθυνούσας εἰς τὸν Θεὸν τὰς αὐτὰς θλιβεράς ἐρωτήσεις τὰς ὅποιας καὶ ἐγὼ ἀπεύθυνον! Καὶ εὐκολον μὲν ἦτο νὰ οἰκοδομήσω ἐπὶ τῶν φυσικῶν συνεπειῶν τῆς ἀσθενείας ταύτης μυθιστορίαν τραγικὴν· ἀλλὰ δὲν ἔχω σκοπὸν τοιοῦτον· ὅ ἀναφέρω ἀπλῶς καὶ ἐν συντόμῳ ἐν μόνον περιστατικῶν, καὶ, ἐκ τῶν πολλῶν ἄτινα εἶδον, θὰ ἐκλέξω μάλιστα ἐκεῖνο τὸ ὅποσον ἔχει ὀλιγωτέρας καὶ ὀλιγώτερον παραδόξους περιπετείας διότι ἐπιθυμῶ νὰ μὴ μ' ἐκλάβῃ τις λέγοντα ὑπερβολάς. Ἡ ἐνθύμησις ἱα-

αγγέλου νέας ἀρπαγείσης εἰς οὐρανοὺς κατὰ τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας της ἐνεχαράχθη ὀδυνηρὰ εἰς τὸν νοῦν μου, καὶ ταύτης τὴν ἱστορίαν θὰ διηγηθῶ ἀφελῶς, χωρὶς σκοπὸν νὰ πλέξω δρᾶμα χάριν τῶν ὀκνηρῶν.

Δεκαετὴς ἔτι ἡ νέα Ἐλίζα Ἔρβερτ ἦτον ὀρφανή οἱ γονεῖς της οὔτινας εἶχον ἀποθάναι προῶτως καὶ κατόπιν ὁ εἷς τοῦ ἄλλου, ἀνέθεσαν αὐτὴν εἰς τὰς φροντίδας τοῦ γέροντος βικρονέτου θεῖου τῆς νέας, ὅστις διὰ τὸν γενναῖον καὶ εὐαίσθητον χαρακτήρα του ἐφαίνετο ἄξιος νὰ προσενηθῆ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς ἀνεψιάς του. Ἐλθὼν ἄλλοτε εἰς γάμον ἄλλ' ἀτυχῆσαι, τοσαύτην λύπην ἠσθάνθη ὥστε δὲν ἠθέλησε πλέον νὰ νυμφευθῆ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ πατὴρ του ζήσας ἐν σπατάλῃ εἶχεν ἐλαττώσει τὴν περιουσίαν του, ὁ δὲ υἱὸς ἔχων καὶ τίτλον ἀριστοκρατικὴν καὶ βαθμὸν κοινωνικὴν ἄξιον λόγου δὲν ἐδύνατο νὰ ζήτησεν ἐπιπόντως, εἰς τῶν ἰσχυρῶν συγγενῶν του κατώρθωσε καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐπικερδεστάτη θέσις εἰς τὰς δυτικὰς Ἰνδίας. Γνωστὸν ὅτι ὅλοι οἱ εὐγενεῖς τῶν ὁποίων ἔπαθεν ἡ περιουσία καταφύγιον ἔχουσι τὰς Ἰνδίας καὶ ὅτι, χάρις εἰς τοὺς παραδόξους πολιτικούς συνδυασμούς τῆς Μεγ. Βρετανίας ἡ ὠραιότερα χώρα τοῦ κόσμου εἶναι ἄλλο νοσοκομεῖον εἰς ὃ εἰσέρχονται οἱ χρηματικοὶ ἀσθενεῖς τῶν τριῶν βασιλείων.

Ἄλλ' ὁ γέρον θεῖος τῆς νέας Ἔρβερτ, γενόμενος πατὴρ αὐτῆς, ἐδίσταζε νὰ δεχθῆ τὴν ἐν Ἰνδίαις θέσιν διότι ἐπὶ τοσοῦτον ἠγάπησε τὴν ὀρφανὴν, καὶ τοσοῦτον ἠσθάνετο ὅτι χρέος εἶχε νὰ φροντίσῃ περὶ αὐτῆς, ὥστε ἐφοβείτο μὴ τὸ κλίμα τοῦ τόπου ἐκεῖνου βλάβῃ τὴν υἰεὶν της. Νὰ τὴν ἀρήτῃ εἰς Ἀγγλίαν μόνην μακρὰν τοῦ προστάτου της, δὲν τὸ ἐνόμιζε πρέπον· ἐφοβείτο δὲ τὴν ἐντὸς περθεναγωγείων ἀνατροφὴν, διότι εἰς τὴν Ἀγγλίαν δὲν καταβάλλετο ἀρκετὴ φροντίς περὶ αὐτῆς ἐντὸς τῶν καταστημάτων τούτων· ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ παραλάβῃ καὶ τὴν Ἐλίζαν δωδεκαετῆ μόλις οὖσαν, ἄνθος δροσερὸν καὶ μαλακὸν, μέλλον νὰ ἐκτεθῆ εἰς τὰς ἀκτῖνας ἡλίου φλογεροῦ καὶ τὴν ἐπιρροὴν ἐπικινδύνου κλίματος.

Οὔτε κάλλος οὔτε εὐρυθμία χαρακτήρων ἐλάμπρυναν ἰδίως τὴν Ἐλίζαν· ὅτε τὴν εἶδον κατὰ πρῶτον ἐδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τύπος παιδικῆς λεπτότητας· ἐνόμιζες ὅτι μία μόνη πνοὴ ἀνέμου ἤρκει νὰ ἀρπάσῃ ἀπὸ τὴν γῆν τὸ ἐνέριον ἐκεῖνο πλάσμα. Θὰ ἐφοβείσο νὰ ὑψώσῃ ἐνώπιόν της τὴν φωνὴν, ἢ νὰ χειρονομήσῃ σφοδρῶς, σ' ἐφαίνετο ὅτι ὅλα τὰ αἰσθήματα, καθὼς καὶ ὅλον αὐτῆς τὸ σῶμα, ἀνῆκον εἰς τὰς δαμιουργίας λεπτοτέρας καὶ ἦττον γνήνης τῆς ἡμετέρας· ἦτον ὑψιστὸν λεπτοφυέστερον, εἶχε τὴν ὄψιν διαφανῆ, τὴν τρίχα λεπτοτέραν μετὰξῆς,

καὶ αἱ μακρὰὶ βλεφαρίδες της ἐπέκειντο ὡς κάλυμα ἐπὶ τῶν γλυκυτάτων γαλανῶν ὀφθαλμῶν της. Τὸ πρόσωπόν της δὲν ἐδείκνυεν οὔτε πάθος, οὔτε δραστηριότητα· καὶ ἂν ἔζη αἱ τρικυμίαι τοῦ κόσμου θὰ συνέτριβον αὐτὴν ὡς τὰ εὐθραστα σκάφη συντρίβονται ὑπὸ λάβρων κυμάτων. Ἄλλὰ καὶ ὁ χαρακτήρ της ἦτο σύμφωνος μὲ τὴν φυσιογνωμίαν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν ἦθος της. Ἐβλεπες ἀνάμικτα καὶ γλυκύτητα καὶ φιλοσκωμοσύνην καὶ ὄνειροπολίαν εἰς τὸ πρόσωπόν της. Ἠγάπη τὴν μοναξίαν καὶ ἐφαίνετο ὅτι ἐφευγεν εὐχαρίστως τὴν τριβὴν, τὴν ἐπίδειξιν καὶ τὴν κίνησιν· ἡ μελαγχολία της ὅμως δὲν ἦτον ἄρκτος, ἀλλὰ χαρίεσσα καὶ εὐγενής ὡς ὅλα τὰ αἰσθηματά της. Διὰ τὴν φυσικὴν της ἀγγίνοιαν ἀπέκτησεν εὐκόλως πολλὰ προτερήματα· κατεγίνετο δὲ ἰδίως εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν συγγραμμάτων τῆς φαντασίας. Ἐν ἐνὶ λόγῳ εἶναι δύσκολον νὰ φαντασθῆ τις πλάσμα καθαρότερον, ἐπαγωγότερον καὶ χαριέστερον τῆς νέας Ἔρβερτ.

Ἡ μήτηρ αὐτῆς εἶχεν ἀποθάναι φθισικῆ εἰκοσαετῆς αὔρα, μετὰ ἐξ ἑξ μῆνας ὁ πατὴρ της ἐγένετο θύμα τοῦ τύφου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ νέα Ἔρβερτ εἶχε κληρονομήσει τὴν ἀδύνατον κράσιν τῶν γονέων της, ἐπεριποιούντο ἰδιαίτερώς αὐτὴν, καὶ ἴσως αἱ τόσαι περιποιήσεις πύξηναν μᾶλλον τὴν φυσικὴν της ἀδυναμίαν. Τὸ αἶσθημα τοῦ καθήκοντος ἐξεῖχε μεταξὺ ὅλων τῶν λοιπῶν αἰσθημάτων τῆς Ἐλίζας· ἐμίσει δὲ εἰς ἔκρον τὴν ὑπερβολὴν καθ' ὅλα. Αἱ ἰδέαι της ἦσαν καθαραὶ, ἡ κρίσις εὐστοχος καὶ ἡ κατάληψις ὀρθοτάτη. Ἀναγινώσκουσα ἠγάπη τὴν παρατήρησιν καὶ τὴν χάριν, εὐρισκομένη μεταξὺ ἄλλων τὴν εὐδικρίνειαν καὶ ὁμιλοῦσα περὶ τεχνῶν, ἂν καὶ ἦτο νέα, τὴν ἀλήθειαν. Πῶς ἄρα γε θὰ κατώρθωνε νὰ ζήσῃ ἐν μέσῳ τῆς ψευδοῦς καὶ ἀπατηλῆς ἀτμοσφαιρας ἡ ὁποία περικυκλῶνει πανταχόθεν ἡμᾶς! Ἐν μόνον περιστατικὸν ἀρκεῖ νὰ καταδείξῃ τὸν χαρακτήρα της. Ὅτε ἦτο νέην σχεδὸν ὁ θεῖος της τὴν ἔφερεν εἰς τὴν οἰκίαν γραίας ἀγγλίδος τριβὴν πολλὴν ἐχούσης τῶν τῆς κοινωνίας καὶ μεταχειριζομένης τὸ ἐμφαντικὸν ὑφὸς τὸ ὁποῖον ἐκλαμβάνομεν χάριεν καὶ εὐγενές. Ἡ γραία ἀγγλίς γοητευθεῖσα ἀπὸ τὴν νέαν Ἔρβερτ ἐξεβράχη ἐπαινοῦσα καὶ κολακεύουσα καὶ ἀνυψοῦσα αὐτὴν εἰς οὐρανοὺς. Οἱ τόσοι ὅμως ἐπαινοὶ ἀπῆρσαν εἰς τὴν νέαν καὶ ὅτε ἀνεχώρησεν εἶπεν εἰς τὸν θεῖόν της.

« Δὲν ἐπιθυμῶ πλέον νὰ μ' ἐξαναφέρετε εἰς αὐτῆς τῆς κυρίας· δὲν θέλω πλέον νὰ τὴν ἰδῶ, ἀφοῦ μ' ἐκλαμβάνει ὡς ἄγγελον καὶ μὲ ὀνομάζει θεάν. Εἶναι ψεύτρα, θεε μου, καὶ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ τὴν ἰδῶ πλέον.

Ἄγνωθ' ἂν ὅλοι οἱ ἀναγνώσταί μου αἰσθάνονται ὡς ἐγὼ τὴν λεπτότητα τῆς κρίσεως καὶ τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας αἵτινες ἐμπεριέχονται εἰς τὰς ὀ-

λίγας τούτας λέξεις μικρὰς νέας· ἀλλ' ἦτο θεία ἡ ἀφέλεια τῆς ἀδόλου καρδίας, τῆς μεταξὺ τῶν τούτων περιποιήσεων αἰτινας ἐπεδαφιλούοντο ἀδιακόπως εἰς αὐτήν.

Ὁ θεῖος, ὅστις ἔζη μακρὰν τοῦ κόσμου μελαγχολικὸς καὶ ὀπωπῶν μισάνθρωπος, ἔβλεπε χαίρων ἀλλὰ καὶ ἀνήυχος αὐξάνουσαν τὴν ἀνεψιάν του· καθ' ὅσον δὲ τὰ σπάνια προτερήματά τῆς ἀναπτυσσόμενα πύξανον τὴν πρὸς αὐτὴν ἀγάπην, τόσον πύξανον καὶ οἱ φόβοι μὴ τὴν στερηθῆ. Ἡ ἀγωνία αὕτη ἦτον ἡ μόνη λύπη τὴν ὁποίαν ἡ νέα ἐπροξέει εἰς τὸν θεῖόν της.

— Ἄ! μ' ἔλεγεν, ὁμοιάζω τὸν ναύτην ἐκεῖνον τῆς χαλιμαῆς ὁ ὁποῖος εἶχε βάλει ὅλους τοὺς θησαυροὺς εἰς μικρὸν καὶ λεπτὸν πλοῖον. Ἡ νέα αὕτη φέρει ὅλην μου τὴν ψυχὴν, ἀπορρόφῃ ὅλον τὸν νοῦν μου. Ἐάν τὴν χάσω, τὸ μέλλον μου θὰ ναυαγήσῃ, τὸ πᾶν καταστρέφεται δι' ἐμέ. Τί κάμνω εἰς τὸν κόσμον τοῦτον; ἄλλην ἀγάπην, ἄλλην ἐλπίδα, ἄλλον δεσμὸν δὲν ἔχω ἀπ' αὐτήν. Καὶ ὡς βλέπεις εἶναι πολλὰ ὠραία, ὑπὲρ τὸ δέον καλὴ διὰ τὸν κόσμον· ὁ οὐρανὸς μᾶς τὴν ἔδωκε δι' ὀλίγον μόνον καιρὸν. Κάθε βράδυ ὅταν τὴν βλέπω κοιμωμένην μὲ φαίνεται ὅτι ἐπάνω ἀπὸ τὴν κεφαλὴν της πετοῦν ἄγγελοι οἱ ὁποῖοι τὴν ζητοῦν καὶ θὰ μὲ τὴν πάρουν γρήγορα. Δὲν φαντάζεσθε, ἰατρέ μου, τί αἰσθήματα παράδοξα ἐξυπνίζουσι εἰς τὴν καρδίαν μου ἡ νέα αὕτη μὲ φαίνεται ὅτι εἶναι ὄνειρον τὸ ὁποῖον θὰ μὲ φύγῃ, καὶ ὅτι μόλις ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ παρακαλέσω τὸν θεὸν νὰ μὲ τὴν ἀφήσῃ ὀλίγον περισσότερον, ζῶ εἰς ἀδιάκοπον φόβον περιμένων τὴν τρομερὰν ἐκείνην ὥραν ἡ ὁποία θὰ εἶναι καὶ ἡ εἰδική μου τελευταία.

Ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ πρὸς τὴν ἀνεψιάν πύξανεν ἡμέρα τῆ ἡμέρα καὶ ἐπὶ τέλους κατέστη ἀληθινὴ λατρεία. Ἀφοῦ διέτριψεν ἔτος εἰς Καλκούταν ἡ περὶ υγείας καὶ τῆς ζωῆς της ἀνησυχία του ἐγένετο τόσον ζωηρὰ καὶ τόσον σφοδρὰ, ὥστε ἐπροτίμησε νὰ παραιτήσῃ καὶ τὴν θέσιν καὶ τὸν σωματικὸν μισθὸν του, παρὰ νὰ προσθέσῃ καὶ τὴν ἐλαχίστην ἀφορμὴν εἰς τὸν ὄλεθρον τῆς ἀνεψιάς του καὶ τῆς ἰδίας του εὐτυχίας. Πρὸς τοὺς φθισικοὺς αἱ Ἰνδαίαι εἶναι τάφος· ὁ ἀὴρ τὸν ὁποῖον ἀναπνέουσι κατακαίει αὐτούς, καὶ τὰ ἐλάχιστα σπέρματα τοῦ κληρονομικῶ τούτου νοσήματος ἀναπτύσσονται μὲ ἀπαράδειγμάτιστον ταχύτητα. Δυστυχῶς ὅμως ἡ κατάστασις τῆς περιουσίας του δὲν ἐπέτρεπε τὴν εἰς Ἀγγλίαν ἐπανοδὸν του, καὶ τέσσαρα ἔτη παρῆλθον ἕως οὗ οἱ δανεισταὶ τοῦ πατρὸς του, ἐπίμονος ἀγέλη πεινῶντων, νὰ ἀπελευθερώσωσι τὰ ὑπὸ ὑποθήκην κτήματά του. Εἰς μάτην παρεκάλεσε νὰ δοθῇ αὐτῷ θέσις, ἔστω καὶ κατωτέρα, ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Αὐτὰ ταῦτα προσέβαλον σπουδαίως τὴν

υγείαν του, καὶ κατέστησαν αὐτὸν ἀνάξιον νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ καθήκοντά του· ἠτοιμάζετο δὲ νὰ ἐπανέλθῃ πτωχὸς καὶ ἀσθενὴς εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὅτε ἡ ἀπροσδόκητος γενναιότης τινὸς ναβάβ (*) ἀνεπτέρωσε καὶ τὴν τύχην καὶ τὰς ἐλπίδας του.

Ὁ ναβᾶβ οὗτος οἰκειότατος ὢν τοῦ Κ. Καρόλου Ἑρβερτ, εἶχε μάθει παρ' αὐτοῦ καὶ τοὺς φόβους του περὶ τῆς ἀνεψιάς του, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὰς δυσκολίας του. Ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶχεν οὔτε σύζυγον οὔτε τέκνα, ἀφῆκε τὴν ἀξιολογιωτάτην περιουσίαν του εἰς τὸν φίλον του καὶ τὴν ἀνεψιάν τούτου. Μόλις δὲ ἀνοιγείσῃ τῆς δικηθῆκῃς ὁ Κ. Ἑρβερτ ἔμαθε τὴν γενναίτητα ταύτην καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Ἀγγλίαν.

Ἐνόσω ἦτον εἰς τὰς Ἰνδίας τοὺς περὶ τῆς Ἐλίζας φόβους του εἶχον ἐξεγείρει πολλὰ περιστάσεις. Συμβουλευθεὶς ἰατρὸν τινα ἐκ τῶν ὀνομαστοτέρων τῆς Καλκούτας, εἶπεν αὐτῷ τοὺς φόβους του καὶ ἐκάλεσε τὴν προσοχὴν του εἰς τὴν ἐρυθρότητα τῶν λευκῶν παρειῶν της καὶ τὴν ὑπερβολικὴν της λεπτότητα. Ἀλλ' ὁ ἰατρὸς, εἴτε ἐξ ἀπειρίας, εἴτε ἐξ ἐπιπολαιότητος, εἴτε διότι ἡ νόσος ἦτον ἀκόμη κεκρυμμένη ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ἐπιστήμης, δὲν ἀνεκάλυψε κανὲν σύμπτωμα φθίσεως. Ἐννοεῖται λοιπὸν πόσον ἐσκίρτησεν ἀπὸ τὴν χαρὰν του ὁ Κ. Ἑρβερτ ὅτε ἔμαθεν ἀπὸ τὸν ἰατρὸν ὅτι δὲν ἔβλεπε κανὲν σύμπτωμα φθίσεως, καὶ ὅτι ἐπανερχομένη εἰς τὴν Ἀγγλίαν θὰ ἔζη βίον μακρὸν καὶ υγιᾶ.

Ἡ Ἐλίζα δὲν ἐνόει πῶτος ἦτον ὁ ξένος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος καταστάς αἰφνης ὁμοτράπεζος αὐτῶν προσήλονεν ἐπ' αὐτῆς τὰ βλέμματά του, ἔστις ἔχουεν ὅλους τοὺς λόγους, ἔβλεπε τὰς κινήσεις, ἔψαυ γελῶν τὸν σφυγμὸν της καὶ τὴν ἡρώτα περὶ τοῦ ὕπνου καὶ τῆς υγείας της. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ἐλίζα εἶχε μεγίστην δξύνουσαν ἦτο δύσκολον νὰ ἀπατηθῇ ἡ ἀνεπιτηδαιότης τοῦ ἰατροῦ διήγειρε ζωηρότερον τὰς ὑπαψίας της καὶ ἀποταθεῖσα πρὸς τὴν τροφὴν της ἔμαθε παρ' αὐτῆς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ ἰατροῦ. Ἐκτοτε ἐπίστευσεν ὅτι ἐπάσχειν ἀσθένειαν ἐπικίνδυνον καὶ ὅτι ἐπέβλεπεν αὐτὴν κρυφίως ἰατρός. Ὅσάκις λοιπὸν ἔβλεπε τὸν κατάσκοπον ἐκεῖνον, οὐ τινος καὶ τὸν σκοπὸν καὶ τὸν τίτλον ἀπέκρυπτον ἀπ' αὐτῆς ἠσθάνετο ἀκούσιον τρόμον· ἡ νευρικὴ ἐρυθρότης της πύξησε καὶ πολὺ, καὶ ἀποτέλεσμα τῆς ἐλευθείας ταύτης προφυλάξεως ὑπῆρξεν ἡ ταραχὴ καὶ ἡ ἀνησυχία τῆς νέας τὴν ὁποίαν ἠθέλον καὶ νὰ διατηρήσωσι καὶ νὰ σώσωσι. Εἰς μάτην ὁ θεῖος κατέφευγεν εἰς ψεύδη ἵνα μακρύνῃ ἀπὸ τὴν κεφαλὴν της νέας

(*) Γνωστὸν ὅτι ναβᾶβ ὀνομάζουσι εἰραυνικῶς οἱ Ἀγγελοι τοὺς ἐν Ἰνδαίαις πλουτοῦντας. Ἡ λέξις εἶναι ἀραβικὴ καὶ διδεται πρὸς τοὺς ἠγεμόνας τῶν μουσουλμανικῶν Ἰνδιῶν.

τὴν ἀπαισίαν ταύτην ἰδέαν. Εἶχεν ἐξαντλήσει ὅλην τοῦ τὴν διπλωματίαν ὅπως καταπέσει αὐτὴν ὅτι δι' ἐμπορικὰς ὑποθέσεις ἤρχετο ὁ ἰατρός. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν ἡ Ἐλίζα ἐλθοῦσα δρομαία εἰς τὸ δωμάτιόν της τὸν ἠρώτησε.

— Εἰπέ με, ἀγαπητέ μου θεῖε, σὲ παρακαλῶ τί ἔχω, καὶ ἂν τῶντι ἔχω φθίσειν;

Ἡ ἀποσδόκητος αὐτῆ ἐρώτησις κατέπληξε τὸν Κ. Ἔρθερτ, οὕτως ὥστε ἀπορῶν τί νὰ ἀποκριθῆ ἐψέλλισε μόνον λέξεις τινὰς ἀνανήφας δ' ἐπὶ τέλους·

— Ὅχι, ἀνέκραξε, τίποτε . . . εἶσαι παιδί . . . τῆ ἀληθείᾳ εἶναι πολλὰ γελοῖον . . . τί τρέλλα! . . . τί τρέλλα . . .

Ἄλλ' αἱ διαμαρτυρήσεις τοῦ ὑπῆρξαν τόσον σφοδραί, ἡ ἀπορία τοῦ τόσον προφανῆς ἂν καὶ ἐπροσπάθει νὰ τὴν κρύψει, ἡ ταραχὴ τοῦ τόσον μεγάλη. ὥστε ἡ ταλαίπωρος Ἐλίζα ἀσπασθεῖσα τὸν θεῖόν της καὶ μειδιάσασα, ἦτο πεπεισμένη ὅτι ἐμάντευσε τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ἡ ἀσθενεία της ἦτον ἀθεράπευτος καὶ ὅτι ἐμελλε ν' ἀποθάνῃ πρόωρα. Αὐτὴ ἡ ἰδέα μὲ εἶπεν ὅλα ταῦτα μετὰ τὴν εἰς Ἀγγλίαν ἐπάνοδόν της, καὶ δὲν διστάζω νὰ εἶπω ὅτι ἡ ὀλεθρία αὐτῆ ἰδέα ἀνεπτυξεν ἔτι μᾶλλον τὸ νόσημα. Ἐν γένει οἱ ἰατροὶ δὲν μελετῶσιν ἀρκετὰ τὸ ἠθικὸν μέρος τῆς ἐπιστήμης των· δὲν ἐννοοῦσι πόσῃ ἰσχύϊ ἔχει ἡ φαντασία ἐφ' ἡμῶν, καὶ μέχρι τίνος βαθμοῦ τὸ σῶμα ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ πνεῦμα.

Ἐκτοτε μετεβλήθη ὁ βίος της· ἐνῶ ἄλλοτε ἦτο ζωηρά, λαμπρά καὶ φαιδρά ὡς ἀκτὶς Ἡλίου, καὶ κατεγυήτευεν ὅλους τοὺς περὶ αὐτὴν, σήμερον ἠγάπα νὰ μένη μόνη εἰς τὸ δωμάτιόν της, νὰ κλαίῃ καὶ νὰ ἔχῃ ἀδικόπως τὸν νοῦν εἰς τὸν θάνατον. Ἀλλὰ καὶ ὁ θεῖός της λυπηθεὶς διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τὸ ὁποῖον προήγαγεν ἡ ἐπιτήρησις, κατήντησεν εὐερέθιστος, ἀνήσυχος καὶ ψίθυρος. Ἡ Ἐλίζα ὑπεκρίνετο θάρρος καὶ φαιδρότητα ὁσάκις ἦτο πλησίον τοῦ θεῖου της. Ἡ εἰρήνη ὅμως κατέλειπε τὴν πρὸ μικροῦ εὐδαίμονα ἐκείνην οἰκίαν. Δὲν εἶναι τρομερὸν νὰ βλέπωμεν καθεκάστην τὴν πρόοδον τοῦ θανάτου εἰς τὸ σῶμα ὄντος προσφιλοῦς, καὶ νὰ ἀναμένωμεν ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν τὴν τελευταίαν ἀπόφασιν!

Τοιαύτη ἦτον ἡ θέσις τῆς οἰκογενείας ἐκείνης ὅτε ἡ Κ. Ἔρθερτ δεκαπενταετῆς οὔσα ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν· τὸ διεξοδικὸν ὅμως ταξείδιον ἐπέφερε τινὰ μεταβολὴν εἰς τὴν διάθεσίν της. Τὰ νέα ἀντικείμενα, ἡ θαλασσία αὔρα ἡ ὁποία δίδει πάντοτε νέας δυνάμεις εἰ καὶ πρὸς καιρὸν ἐνίοτε, ὅλα συνέτρεξαν εἰς ἐνίσχυσιν τῆς υγείας της· διὸ αἱ ἐλπίδες τοῦ θεῖου ἀνεγεννήθησαν ζωηρόταται. Ὅτε καταπλεύσας εἰς Πλυμουθ εἶδε τὴν ἀνεψιάν του στηριζομένην εἰς τὸ τεῖχος τοῦ πλοίου, ἰλαρὰν, ἀνθηρὰν καὶ μειδιῶσαν, ἐνόμισεν ὅτι ὁ φόβος παρῆλθε καὶ ὅτι βεβαία ἦτον ἡ ἀνάβρω-

σίς της. Καὶ ὅτε ἀνέβησαν εἰς τὴν ἄμαξαν ὁ γέρον ἀσπασθεὶς ἐγκαρδίως αὐτὴν εἶπε·

— Τέκνον μου, ἰδὲ ἐπέστρεψες εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὁ Θεὸς νὰ σὲ ἀξιώσῃ νὰ ζήσης εὐτυχῆς! Σὲ ὁμολογῶ ὅτι εἶχα τινὰς φόβους διὰ σὲ, ἀλλὰ σήμερον ὅτε ἀναπνέεις τὸν πατριὸν ἀέρα, δὲν ἠξέυρω διατί ἔχω τὴν βεβαιότητα ὅτι θὰ ζήσης καὶ θὰ ζήσης εὐτυχῆς.

Καὶ ταῦτα λέγων ἐδάκρυσεν. Ὁ περιώνυμος ἰατρός Βαλὶν, ὅστις ἔζη ἀκόμη, ἐπισκευθεὶς τότε τὴν νέαν δὲν εἶρε κανὲν σύμπτωμα ἐπίφοβον. — Ναὶ μὲν εἶναι, εἶπε, κράσεως ἀσθενούς, ἐὰν ὅμως φυλάξῃ τακτικὴν διαίταν, κατοικήσῃ εἰς τὴν ἐξοχὴν καὶ ὑπανδρευθῆ νέα, ἐμπορεῖ νὰ ζήσῃ πολλὸν καιρὸν.

Ἐνθαρρυνθεὶς ὁ θεῖος ἠκολούθησε ἀκριβῶς τὰς παραγγελίας τοῦ ἰατροῦ. Ἠγόρασε πλησίον τοῦ Λονδίνου ὠραίαν ἐξοχὴν καὶ ἀφιέρωσεν αὐτὴν ὡς ἄλλον ναὸν εἰς τὴν ἀνεψιάν του. Πολλάκις καθήμενος εἰς τὸ παράθυρον ἐβλεπε αὐτὴν παίζουσαν ὡς παιδίον μεταξὺ τῆς χλόης· ὁ σκύλος τῆς οἰκογενείας, ὁ πιστὸς φίλος τοῦ οἴκου, ἐκάθητο πλησίον της· ἡ νέα, ναὶ μὲν ἦτο πάντοτε λεπτή, ἠῤῥανεν ὅμως κατὰ τὸ κάλλος, συγχρόνως δὲ ἀνεπτύσσεται καὶ ὁ νοῦς αὐτῆς. Νὰ προσπαθῆσω νὰ διακοινώσω εἰς τοὺς ἀναγνώστας μου τὰς ἰδέας καὶ τὰ αἰσθήματα τὰ ὁποῖα ἐγέννησεν εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν μου ἡ νέα ἐκείνη; Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων μὴ προσέχοντες εἰς τὰ γενόμενα, δὲν θὰ μὲ πολυπιστεῦσαι, καὶ θὰ νομίσωσιν ἴσως ὅτι παριστάνω μὲ χρώματα ἰδανικὰ ἀνάπλασμα τῆς φαντασίας μου. Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὅμως ἐκείνων οἵτινες ἐξετάζουσι περιεργότερον τὰς λεπτομερείας καὶ τὴν ποικιλίαν τοῦ βίου, ἡ διήγησίς μου θὰ φανῆ καὶ ἀσθενῆς, διότι δὲν ἀγνοοῦσι πόσον ἐνωρὶς ἀναπτύσσονται αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἡ φθίσις φέρει εἰς πρόωρον θάνατον.

Ὁμολογῶ ὅτι ἤκουσα εἰς τὴν ὀμιλίαν τῆς Ἔρθερτ τοσαύτας ἰδέας ὑψηλὰς, τοιούτους συλλογισμοὺς ὀρθοὺς καὶ ὑγιεῖς, ὁποίους δὲν εὕρισκομεν εἰς τὰ πονήματα πολλῶν ἐναμαστῶν συγγραφέων ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς. Ἐὰν ἐπανελάμβανον τὰς περὶ Μοζάρ καὶ Γάσσο παρατηρήσεις, ἢ τὰς περὶ ζωγραφικῆς καὶ μουσικῆς σκέψεις της, θ' ἀπεδίδοντο ἴσως εἰς ἀγυρτεῖαν τοῦ διηγουμένου αὐτάς. Φαίνεται ὅτι ἡ νόσος αὐτῆ ἀποσπῶσα ἐκ προοιμιῶν τὰ θύματα αὐτῆς ἀπὸ τῶν ἐπιγείων λογισμῶν καὶ σβεννύουσα τὴν φλόγα τῆς ζῆς, ἀνάπτει τὴν τοῦ νοῦς καὶ τῆς ψυχῆς· οἱ φιλόσοφοι σὰς ἐρμηνεύουσι τὸ φαινόμενον τοῦτο.

Μετ' ὀλίγον αἰσθημα ζωηρότερον ὄλων τῶν προηγουμένων ἐκυρίευσεν τὴν καρδίαν της. Ὁ νέος λοχαγὸς Φίτζ Οὐίλλιαμς ἔδειξε κλίσιν πρὸς τὴν νέαν· ἐπειδὴ δὲ ἦτον ἄξιός αὐτῆς ὁ θεῖός της ἐδέχθη προθύμως τὰς προτάσεις του. Τὸ αἰσθημα τοῦτο ἐφάνη

ὅτι πῦξτε τὰς φυσικὰς δυνάμεις τῆς Ἑλίξας. Καθ' ἑκάστην οἱ δύο μνηστῆρες διέτρεχον ἑριπποὶ τοῦς ὠραίους ἀγροὺς τῆς ἐξοχῆς καὶ ἐφαίνετο ὅτι ὁ θάνατος ἐλησμόνησε τὸ θυμὸν αὐτοῦ. Ὁ δὲ θεὸς μὴ φοβούμενος πλέον διὰ τὴν υἰεὶαν τῆς ἀνεψιᾶς αὐτοῦ, ἀνεχώρησεν εἰς Ἰρλανδίαν ὅπου εἶχε τινὰς ὑποθέσεις· καὶ ὅτε ἐπανῆλθε δὲν παρετήρησεν οὐδεμίαν μεταβολὴν εἰς τὴν κατάστασιν τῆς νέας. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ὁμοίως, ἐνῶ ἐκάθητο εἰς τὸ δωμάτιόν του γράφων, εἶδε τὴν τροφὴν τῆς Ἑλίξας ἐλθοῦσαν καὶ ἔχουσαν ἦθος περίλυπον.

(Ἐπεταὶ συνέχεια.)

ΠΕΡΙ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

(Συνέχ. Ἰδε φολιάδ. 294.)

—οοο—

» Τὸν Πῶς καὶ ὑπὸ τινῶν διατηροῦνται τὰ
» Σχολεῖα ταῦτα, ποῖοι εἶναι οἱ πόροι αὐτῶν, καὶ
» πόσα ὡς ἐγγιστα δαπανῶνται ἐτησίως διὰ τε
» τὴν στοιχειώδη καὶ ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν;

Τὰ κυριώτερα Γυμνάσια (Μεδρεσέδες) τῶν Ὀθωμανῶν ἀνηγέρθησαν ὑπὸ διαφόρων Σουλτάνων, ὡς θέλω ἀναφέρει ἐμπροσθεν εἰς τὰ περὶ Τεμενῶν, ἐντὸς τῶν περιοχῶν τῶν Τεμενῶν, ἐν οἷς διδάσκονται διάφοροι κάτοικοι τοῦ τόπου τούτου καὶ τῶν πέριξ, ἠλικιωμένοι, τὴν Ἀραβικὴν γλῶσσαν καὶ τινὰ ἀνώτερα μαθήματα, καὶ διατηροῦντες διὰ τῶν προσόδων τῶν Τεμενῶν ὑπάρχουσι δὲ καὶ κατώτερα Γραμματοδιδασκαλεῖα (Μεκτέπ), ἴσως περὶ τὰ 40, ἐν οἷς διδάσκονται φύρδην μύγδην ἄρβανά τε καὶ θηλέα, τὰ ἀρκτικὰ μαθήματα ψιττακιστί, πολὺ τοῦ πολυτίμου χρόνου των ἀνωφελῶς κατατρίβοντα καὶ ἀλλάζοντα μετὰ κρυγῶν οἱ διδάσκαλοι των (Κότζαι) ἔχοντες τὴν βάρβαν εἰς τὴν χεῖρα ὑπαγορεύουσιν εἰς αὐτὰ ἐνίοτε καὶ διάφορα τεμάχια, καὶ τινὰ ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ Κορανίου, γαγωνίζα τῆ φωνῆ καὶ ὄλως κινούμενοι· οἱ μαθηταὶ συνεκφωνοῦσιν ὡσαύτως τὰ ὑπὸ τοῦ διδασκάλου λεγόμενα, καὶ οὕτω διαβαίνων τις ἀκούει μακρόθεν ἔτι τὸν θόρυβον καὶ ἀλαλαγμὸν των· ἡ διακτῆρησις τούτων γίνεται ἐκ τῶν πλουσίων τεμενῶν καὶ τῆς διδομένης καθ' ἑβδομάδα μικρᾶς πληρωμῆς τῶν μαθητῶν πρὸς τούτους ὑπάρχει καὶ ἐν στρατιωτικῶν Σχολείων (Μεκτέπι Χαρβιέ), ἐν ᾧ φοιτῶσιν ὑπὲρ τοῦ 80 κληρούχους μαθητάς, διευθυνόμενον ὑφ' ἑνὸς Ταγματάρχου (Μίραλί) καὶ τινῶν διδασκάλων διδασκόντων αὐτοῖς τὰ στοιχειώδη μαθήματα, τὴν Ἀραβικὴν, τὸ Κοράνιον, καὶ τὴν Περσικὴν (Φαρός)· ὁ διευθυντῆς περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος μαρτίου προσεκάλεσε καὶ τοὺς Προξένους τῶν ξένων Δυνάμεων, καὶ παρευρέθη-

σάν τινες εἰς τὰς ἐτησίους ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

Πρὸ τοῦ 1818 ἔτους ἀγνοεῖται τίνι τρόπῳ διατηρεῖτο τὸ Ἑλλ. Σχολεῖον τῆς Ἀδριανουπόλεως, καὶ τὰ εἰς τρεῖς μεγάλας ἐνορίας πενιχρὰ τρία Παιδαγωγεῖα· περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ εἰρημένου ἔτους ἐπὶ τῆς Ἀρχιερατείας τοῦ κλεινοῦ Δωροθέου Πρωτοῦ τοῦ Χίου, καὶ τοῦ διαθεσίμου Ἀδριανουπολίτου Πατριάρχου Κυρίλλου, συνηθροίσθη κεφάλαιον ἐκ γροσίων 60,000 ἐκ τινῶν συνεισφορῶν· καὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν Ταμείων τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ ἐκ τοῦ τόκου αὐτῶν διατηροῦντο ἔκτοτε τό τε Ἑλληνικὸν καὶ τὰ τρία προβήθέντα Παιδαγωγεῖα· ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1848 τὸ εἰρημένον κεφάλαιον τῶν 60 χιλιάδων ἐπληξήθη ἐκ συνεισφορῶν καὶ κληροδοτημάτων εἰς γρόσια 128,412, καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ 1848, ὅτε ἐγένετο ἡ τρίτη μεταρρύθμισις, ἐνομοθετήθη ἵνα ἕκαστον ἑκκλησιαστικὸν Ταμεῖον συνεισφέρῃ ἐτησίως ἀναλόγως τῶν προσόδων αὐτοῦ, ἀντὶ τοῦ πρότερον κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν καὶ ἑορτὴν περιφερομένου διὰ τὴν Ἑλλ. Σχολὴν δίσκου· προσέτι ἕκαστον τῶν προκριτοτέρων Σωματείων συνέδραμε διὰ χρεωστικῶν ὁμολόγων, καὶ πληροῖνε κατ' ἔτος τοὺς τόκους τοῦ κεφαλαίου ἀνὰ 10 τοῖς 0)0, ὥστε ἐκ τῶν τριῶν τούτων μέσων καὶ τινῶν ἄλλων κανονικῶν λεγομένων προσόδων καὶ τυχηρῶν προσφορῶν, συγκροτεῖται ἐτησίως κεφάλαιον ἐξ 80,000 περίπου γροσίων, δι' ὧν διατηρεῖται ἡ δαπάνη τῶν ἐτησίων ἐξόδων τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ λοιπῶν 7 Σχολείων, καὶ τῶν μισθῶν τῶν διδασκάλων· Ἄλλ' ἤδη ἀπὸ τριετίας ἀνεπαρκὲς κατέστη τὸ ποσὸν τοῦτο διὰ τὴν ἐπαύξησιν τῶν σχολείων καὶ συγχρόνως τῶν μισθῶν τῶν διδασκάλων, ἕνεκα τῆς ὑπερτιμήσεως ἀπάντων τῶν πραγμάτων· τὸ μᾶλλον δ' ἐπιβαρύνον ἐστὶν ἡ ἐτησίαι δαπάνη διὰ τὴν σπουδὴν τῶν ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Λειψίαν μεταβάντων πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς Ἑλλ. Φιλολογίας δύο νέων Ἀδριανουπολιτῶν, ὅπως ἀναδεχθῶσι μετὰ τὴν τελειοποίησιν των τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἑλλ. Σχολεῖου· μετὰ μεγίστης λύπης μου ἐπληροφορήθη, ὅτι ἡ Ἐφορὰ τῆς Ἐκπαιδεύσεως ἠναγκάσθη κατ' αὐτὰς ν' ἀνακαλέσῃ τοὺς νέους τούτους, ἐν ᾧ παρεκάλουν νὰ μείνωσιν ἀκόμη δύο ἔτη τοῦλάχιστον. Ἐκ τοῦ κατωτέρω πίνακος ἀποδεικνύεται σαφέστερον ἡ πορεία τῶν Ἐκπαιδευτικῶν πραγμάτων, καὶ διασαφίζεται κάλλιον τὸ πρᾶγμα.

Τὰ ἐτήσια ἔσοδα τοῦ ἔτους 1854 γρόσ.	63,086	25.
ὁμοίως »	1855	62,735 22.
ὁμοίως »	1856	85,202 21.
ὁμοίως »	1857	82,625.
Τὰ ἐτήσια ἐξόδα τοῦ 1854 ἔτους γρόσ.	61,920	21.
ὁμοίως »	1855	88,519 35.
ὁμοίως »	1856	100,891 9.
ὁμοίως »	1857	119,477 23.